

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları (Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği)

Mehmet Emin AKSOY*

Özet

Araştırmanın genel amacı, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının belirlenmesidir. Tutumların belirlenmesinde Üstüner (2006) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Kişisel bilgilerin tamamı, geliştirilen anket formlarıyla toplanmıştır.

Son sınıf öğrencilerin tamamı araştırmaya dahil edilmiştir N=212. Öğrencilere ilişkin kişisel bilgiler ve diğer verilerin analizinde frekans (f) ve yüzde (%) ,ve bunların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile cinsiyet, bölümü isteyerek seçme ve mezun olunca öğretmenlik yapmayı isteme durumları arasındaki ilişkilerin belirlenmesinde ilişkisiz örneklem için T-testi ,öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar ile mezun olunan lise türü ve öğrenim gördüğü program arasındaki ,ilişkilerin belirlenmesinde ilişkisiz ölçümler için Kruskal Wallis H-testi kullanılmıştır.Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğrenim gördükleri programlara ilişkin ikili değerleri test etmede ise ilişkisiz ölçümler için Mann Whitney U-testi kullanılmıştır. Araştırma bulguları, sınıf öğretmenliği (SÖ),resim öğretmenliği (RÖ) ve sosyal bilgiler (SBÖ) öğretmenliği bölümlerindeki öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının yüksek düzeyde olduğunu, fakat psikolojik danışma ve rehberlik bölümü (PDR) ile bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ise orta düzeyde olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler:Öğretmenlik Mesleği,Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum,Öğretmen Adayları.

Abstract

The general aim of the research is to determine the attitudes of last class Tokat Gaziosmanpaşa University Educational Faculty towards teaching profession .”Attitude

---

* Dr., GaziOsmanPaşa Üniveristesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Öğretmenliği Bölümü, aksoymehmetemin@hotmail.com

Scale of Teaching Profession” developed by Üstünel (2006) was utilized in order to determine the attitudes of student towards teaching profession. Personal information and the other data of students were collected via questionare

All of the last year students were included in the research N=212. Personal information and the other information relating the student in the analysis of the frequency (f) and percentage (%) , and their attitudes towards the teaching profession and gender and the student choose the section you want to do when the teacher determine status of relation between T-test was used unrelated sample between attitude towards the teaching profession and graduated high school is studying the type of school program to determine the relationship unbound “Kruskal Wallis H-test was used for measurement. Their attitudes towards the teaching profession and their program of study to measure the binary value for the “Mann Whitney U-test was used. Research finding the department of primary school teachers (SÖ), art teachers (RÖ) and social studies teachers (SBÖ) of students attitudes to the teacher profession is at high level but psychological counseling and guidance (PDR)department and computer and instructional technology education (BÖTE) students in their attitudes to the teaching profession showed moderate.

At the end of research report related to the result and recommandation were given in the proposal.

Key words: Teaching Profession , Attitude Towards Teaching Profession, Teacher Trainess.

Giriş

Bireylerin eylemlerini belirleyen bir düşünce sistemi, bir yargı olan tutum, sosyal bilimcilere göre, bir davranış olarak görülmemektedir. Yapılacak davranışa psikolojik bir hazır oluş olarak da nitelendirilen tutum, bu hazır oluşlukla eylemi gerçekleştiren bir yapı olarak da tanımlanabilmektedir. Araştırmacılar, tepki bilinci, seçimi etkileyen yapı, sahip olunan tepkisel eğilimler, karara elverişli ortam yaratma, duygu ve düşünce eğilimi, duygusal hazır olma, davranışları yönlendiren içsel eğilimler, zihinsel değerlendirmeler davranışları oluşturduğu kabul edilen varsayımlar, ilişkilerin anlamlandırılması, yaşanarak elde edilen yeni davranışların analizsel öngörümü gibi birçok tanımlar ve anlatımlarla tutumu betimlemeye çalışmışlardır (Kağıtçıbaşı,2006; Göksu,2007; Arkonaç,2005).

Tutumun, kendisinin bir davranış olmayıp davranışı oluşturduğu, etkilediği, şekillenmesinde öneli rol aldığı ifade edilmektedir. Yani tutum bireye

atfedilen bir eğilimdir. Benzer başka bir tanımlamaya göre tutum, bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duyu ve davranışlarını düzenli biçimde oluşturan bir eğilimdir ve fakat doğrudan gözlemlenememektedir. Bu, tutum kapsamında yani davranışlarımızı etkileme boyutunda sevilen şeyler ve kişiler, seilmeyen ve nefret edilen objeler, politik eğilimler, dinsel duygular, üye olunan veya baskı gruplarının görüşleri, ekonomik ve sosyal yapı öğeleri, mesleği, ailesi, işi, iş ortamı, iş arkadaşları, tutumu oluşturan, dolayısıyla davranışları yönlendiren öğeler olarak sıralanabilir (Aksoy,1989).

Davranışların oluşumunu bu denli etkileyebildiğine göre, kişilerin yaşamlarını ve ilişkilerini ciddi anlamda etkileyen bütüncül bir yapıdan söz etmek olasıdır. Tutum bu anlamda bir tür zihinsel değerlendirmedir. Tutumların bileşenleri konusunda araştırmacılar değişik görüşlere sahiptirler. Bu anlamda tutumlar tek, çift ve üç bileşenli modeller diye adlandırılmaktadırlar. Tek bileşenli modele göre tutum nesneyle yaşanan duruma olumlu olumsuz duygulanımdır. Çift bileşenli modelde tutum, neyi isteyip istemediğimize ve nelerden hoşlanıp istediğimize veya nelerden hoşlanmayıp istemediğimize ilişkin kararlarımıza neden olan bir iç kuvvettir. Üç bileşenli model nesne ve olaylara karşı inanç, duyu ve davranış eğilimlerinin oluşturduğu bir yapıdır (Deryakulu,2008). Ancak son zamanlardaki eğilim, bu üç modelde yer alan duyu, düşünce, tecrübe ve toplumsal eğilimler gibi öğelerin birlikte ele alınarak, bunların hepsinin tutumları oluşturduğu yönündedir (Cüceloğlu,2004; Kağıtçıbaşı,2006).

Tutumların oluşumundaki ortak kanı, tutumların “günümüz teknolojisinin sunduğu olanaklar, bu teknolojilerin kullanımı ile medyaca sunulan olay ve olguların yansıtılma ve değerlendirilme biçimleri, kişisel deneyim, aile, arkadaş ve çevre faktörünün ortak ürünü olduğu şeklindedir (Gökdaş,2007; Aktaran: Deryakulu,2008). Tutumların oluşumuna etki ettiği ileri sürülen ve bu görüşü destekler diğer araştırmalara göre de, gençlerin dünya görüşünün %56’sının televizyondan, %11.5’inin gazetelerden, %8.8’inin internette ve %3’ünün dergilerden etkilenerek oluştuğu vurgulanmaktadır(Uçan,2005;Aktaran: Salı,2006) . Bireyler internet bağlantılı bilgisayarlar ile kişilerin, kamu kurumlarının veya özel kurumların ürettikleri, derledikleri bilgilere kolayca ve aracısız ulaşmaktadırlar. Bu onların kişisel tutumlarını etkilemektedir. Günümüzde bilgisayarlar salt bilgiye ulaşmak

amacıyla kullanılmamaktadırlar. Bilgisayar ortamlarında bilgiye ulaşma yanında, politik anlamda demokratik baskı grupları oluşturma, sohbet, tartişma grupları, oyun oynama, mzık dinleme gibi olaylar da gerçekleştirilir hale gelmiştir. Artık gençlere göre internet bağlantılı bilgisayarlar diğer iletişim ve eğlenceye yönelik TV gibi araçlardan çok daha önemli ve gerekli bir araç haline gelmişlerdir ve gençler internet ve bilgisayar ortamını vazgeçilmez eğlence, eğitim-ğretim ve iletişim gibi çok işlevli bir ortam olarak görmektedirler(Lee ve Chae ,2002). Buna göre internet birliktelikli bilgisayar ortamları ,geleceğin tutum Őekillendiricileri yahut ta etkileyicileridir denilebilir.

Amaç ve Yöntem

Dünya toplumu tek bir sanal toplum haline gelmiştir (Deryakulu,2001). Bunun anlamı internet bilgisayar merkezli yeni bir dünya düzeninin oluştuğu, ğretim ortamında ise sınıf duvarlarının yıkılmakta olduğudur. İnternet birliktelikli bilgisayar ortamları tüm ülkelerin eğitim sistemlerinde köklü yapısal değişikliklere yol açmıştır. Değişecek veya değişmeye zorlanan eğitim sistemlerini temelinde, ğretmen faktörü bulunmaktadır. Eğitimde değişimin ve gelişimin temelinde ğretmen bulunduğundan, eğitim sistemlerinde yapılacak herhangi bir değişiklik, ancak öğretmenler vasıtasıyla gerekleēebilmektedir. Bu nedenle eğitim sistemlerinde öğretmenlerin, ne düşündükleri, ne yaptıkları veya ne yapmadıkları, ne yapmak istedikleri veya yapmak istemedikleri, eğitim sistemlerinin değişimi , yenilenmesi ve öğretimin basarisi açısından çok önemlidir(Aksoy,1989). Bu araştırma ile saptanılmaya çalışılan,ğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarıdır. Bu amaç doğrultusunda Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi dördüncü sınıf öğrencileri araştırmaya evren olarak alınmıştır. Evrenin sayısal olarak yüksek olmaması nedeniyle N=192 tamamı örneklem olarak araştırma kapsamına alınmıştır.TABLO.1 Kısaltmalarda sınıf ğretmenliği için(S),resim ğretmenliği için(R), sosyal bilgiler ğretmenliği için(SB),mzık ğretmenliği için (M) , fen bilgisi ğretmenliği için (FB), psikolojik danışma ve rehberlik bölümü için (PDR),bilgisayar ve ğretim teknolojileri bölümü için (BÖTE) harfleri kullanılmıştır. Bu araştırma bulguları, Keser ,Bayır ve Numanoğlu tarafından 2009 da Ankara niversitesi'nde yapılan benzer araştırma ile paralellik göstermektedir.Anılan araştırmada çalışacakları alanlarda özel duygusal yoğunluk gerektiren okul öncesi ğretmenliği ve zihinsel engelliler ğretmenliği ile yine başka bölümlerde öğrenim görmelerine

rağmen öğretmenlik mesleğine ilgileri nedeniyle öğretmenlik formasyonu almaya çalışan grubunun öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum değerleri yüksek bulunmuştur .Bunların dışında sınıf öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliğinin değer sıralamaları ,da yüksek bulunmuştur. Bu araştırmanın değer sıralamalarında en yüksek tutum değer puanları alan bölümler de sınıf öğretmenliği, resim öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliği bölümleridir.

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği Üstüner (2006) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte 34 madde bulunmaktadır. Maddeler beşli likert ölçeğine göre hazırlanmıştır (Tamamen katılıyorum, Çoğunlukla katılıyorum, Orta Düzeyde katılıyorum, Kısmen katılıyorum, Hiç katılmıyorum). Ayrıca katılımcılara tutum ölçeği ile birlikte cinsiyet, mezun olduğu orta öğretim kurumu, bölüm, sınıf, bölümü isteyerek seçip seçmediği, mezun olunca öğretmenlik yapmak isteyip istemediğine yönelik bilgilerin bulunduğu

Araştırmanın ölçme aracı Üstüner (2006) tarafından Araştırmacılar tarafından dikkate alınması gereken diğere önemli bir benzerlik de öğretmenlik mesleğine ilişkin en düşük değerlere sahip bölümlerin her iki araştırmada da aynı bulunmasıdır. Araştırmalarda bilgisayar ve öğretim teknolojileri (BÖTE) bölümlerinin tutum değerleri, en düşük değerler olarak ortaya çıkarken, yine en düşük ikinci sırayı psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) bölümleri almışlardır. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların bölümlere (BÖTE - PDR) göre Mann Whitney U-Testi sonucu Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 1. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğretmen Adaylarının Demografik Bilgilerine Ait Yüzde ve Dağılımları

Seçenekler		1	2	3	4	Toplam
Cinsiyet		Erkek	Kadın			
	<i>N</i>	81	106			187
	%	43,3	56,7			100
Bölümü isteyerek seçip seçmemeye		Evet	Hayır			
	<i>N</i>	146	41			187
	%	78,1	21,9			100
Mezun olunca öğretmenlik yapmayı yapmama		Evet	Hayır			
	<i>N</i>	170	15			185
	%	91,9	8,1			100
Mezun olunan lise türü		Anadolu Lisesi	Lise	Süper Lise	Başka	
	<i>N</i>	28	104	19	26	177
	%	15,0	55,6	10,2	13,9	94,7
Okuduğu Bölüm		BÖTE	PDR	SÖ	SBÖ	
	<i>N</i>	26	20	50	32	
	%	13,9	10,7	26,7	17,1	
		FBÖ	MÖ	RÖ		
	<i>N</i>	19	21	19		187
	%	10,2	11,2	10,2		100

Bu araştırmada öğretmen adaylarına ilişkin kişisel bilgiler ve diğer ilgili verilerin analizinde frekans (f) ve yüzde (%), öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile cinsiyet, bölümü isteyerek seçme ve mezun olunca öğretmenlik yapmayı isteme durumları arasındaki ilişkilerin belirlenmesinde ilişkisiz örneklem için T-Testi, öğretmenlik mesleğine

yönelik tutumları ile mezun olunan lise türü ve öğrenim gördüğü program arasındaki ilişkilerin belirlenmesinde ilişkisiz ölçümler için Kruskal Wallis H-Testi kullanılmıştır. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğrenim gördükleri programlara ilişkin ikili ilişkisiz örneklemlerden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test etmede ise ilişkisiz ölçümler için Mann Whitney U-Testi kullanılmıştır.

Bulgular

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Cinsiyet Arasındaki İlişki

Cinsiyet: Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile cinsiyet arasındaki ilişki ile ilgili bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Cinsiyet Arasındaki İlişki

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kız	106	146.23	16.68	185	4.69	0.000
Erkek	81	133.01	21.90			

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(185)}=4.69$, $p<.05$]. Kız öğrencilerin ($\bar{X}=146.23$) öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları erkek öğrencilere ($\bar{X}=133.01$) göre daha yüksektir. Bu bulgu, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

Bölümü İsteyerek Seçme Durumları: Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile bölümü isteyerek seçme durumları arasındaki ilişki ile ilgili bulgular Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Bölümü İsteyerek Seçme Durumları Arasındaki İlişki

Gruplar	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Evet	146	144.82	16.61	185	6.03	0.000
Hayır	41	125.12	24.07			

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları bölümü isteyerek seçme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(185)}=6.03$, $p<.05$]. Bölümü isteyerek seçen öğretmen adaylarının ($\bar{X}=144.82$) öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları bölümü isteyerek seçmeyen öğretmen adaylarına ($\bar{X}=125.12$) göre daha yüksektir. Bu bulgu, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile bölümü isteyerek seçme durumları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Mezun Olunca Öğretmenlik Yapmayı İsteme Durumları Arasındaki İlişki Mezun Olunca Öğretmenlik Yapmayı İsteme Durumları: Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mezun olunca öğretmenlik yapmayı isteme durumları arasındaki ilişki ile ilgili bulgular Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Mezun Olunca Öğretmenlik Yapmayı İsteme Durumları Arasındaki İlişki

Gruplar	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Evet	170	143.51	17.39	183	7.403	0.000
Hayır	15	108.33	20.43			

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları mezun olunca öğretmenlik yapmayı isteme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(183)}=7.403$, $p<.05$]. Mezun olunca öğretmenlik yapmayı isteyen öğretmen adaylarının ($\bar{X}=143.51$) öğretmenlik

mesleğine yönelik tutumları mezun olunca öğretmenlik yapmayı istemeyen öğretmen adaylarına ($\bar{X}=108.33$) göre daha yüksektir. Bu bulgu, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mezun olunca öğretmenlik yapmayı isteme durumları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Mezun Olunan Lise Türü Arasındaki İlişki

	n	%	Geçerli %
1 Anadolu Lisesi	28	15,0	15,0
2 Anadolu Öğretmen Lisesi	4	2,1	2,1
3 Endüstri Meslek Lisesi	2	1,1	1,1
4 Fen Lisesi	1	,5	,5
5 İmam Hatip Lisesi	1	,5	,5
6 Kız Meslek Lisesi	1	,5	,5
7 Lise	104	55,6	55,6
8 Süper Lise	19	10,2	10,2
9 Teknik Lise	1	,5	,5
10 Başka	26	13,9	13,9
Toplam	187	100,0	100,0

Mezun Olunan Lise Türü: Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mezun olunan lise türü arasındaki ilişki ile ilgili bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Mezun Olunan Lise Türü Arasındaki İlişki

Lise Türü	n	Sıra Ort.	sd	X ²	p	Anlamlı Fark
Anadolu Lisesi	28	83.30	3	.58	.902	-
Lise	104	90.05				-
Süper Lise	19	93.74				-
Başka	26	87.48				-

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları mezun olunan lise türü bakımından anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$X^2 (3)=.58, p<.05$]. Diğer bir ifade ile, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları mezun olunan lise türüne bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Bunun yanında, grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, sıra ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Öğrenim Gördüğü Program Arasındaki İlişki

Bölümler	n	%	Değerlendirmeye Alınan
1 BÖTE	26	13,9	13,9
2 PDR	20	10,7	10,7
3 SÖ	50	26,7	26,7
4 SBÖ	32	17,1	17,1
5 FBÖ	19	10,2	10,2
6 MÖ	21	11,2	11,2
7 RÖ	19	10,2	10,2
Total	187	100,0	100,0

Öğrenim Gördüğü Program: Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğrenim gördüğü program arasındaki ilişki ile ilgili bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Öğrenim Gördüğü Program Arasındaki İlişki

Lise Türü	n	Sıra Ort.	sd	X ²	P	Anlamlı Fark
BÖTE	26	64.06	6	24.76	.000	-
PDR	20	69.42				-
SÖ	50	117.82				-
SBÖ	32	98.06				-
FBÖ	19	80.18				
MÖ	21	90.45				
RÖ	19	109.05				

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları öğrenim gördüğü program bakımından anlamlı bir farklılık göstermektedir [$X^2(6)=24.76, p<.05$]. Diğer bir ifade ile, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları öğrenim gördüğü programa bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların yüksekten düşüğe doğru sırasıyla “SÖ, RÖ, SBÖ, MÖ, FBÖ, PDR, BÖTE” olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının hangi programlar/bölmeler arasında anlamlı olduğunu bulmak amacıyla yapılan Mann Whitney U-Testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumların Bölmelere (BÖTE - PDR) Göre Mann Whitney U-Testi Sonucu

Bölüm	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
BÖTE	26	22.83	593.50	242.50	0.698
PDR	20	24.38	487.50		

BÖTE bölümünde öğrenim gören öğretmen adayları ile PDR bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur ($U=242.50$, $p<$.

Bu araştırmanın bulguları, Keser ,Bayır ve Numanoğlu tarafından 2009 da Ankara Üniversitesi'nde yapılan benzer bir araştırmanın bulguları ile paralellik göstermektedir. Anılan araştırmada çalışacakları alanlarda özel duygusal yoğunluk gerektiren okul öncesi öğretmenliği ve zihinsel engelliler öğretmenliği ile yine başka bölümlerde öğrenim görmelerine rağmen öğretmenlik mesleğine ilgileri nedeniyle öğretmenlik formasyonu almaya çalışan grubunun öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum değerleri yüksek bulunmuştur. Bunların dışında sınıf öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliğinin değer sıralamaları da yüksek bulunmuştur. Bu araştırmanın değer sıralamalarında en yüksek tutum değer puanları alan bölümleri de sınıf öğretmenliği ,resim öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliği bölümleridir.

Araştırmacılar tarafından dikkate alınması gereken diğer önemli bir benzerlik de öğretmenlik mesleğine ilişkin orta derecede değerlere sahip bölümlerin her iki araştırmada da aynı bulunmasıdır. Araştırmalarda bilgisayar ve öğretim teknolojileri (BÖTE) bölümlerinin tutum değerleri , sıralamada en sondaki değerler olarak ortaya çıkarken, ikinci sırayı psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) bölümleri almışlardır.

Sonuc ve Öneriler

Kız öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının, erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Öğretmen adaylarından okuduğu bölümü isteyerek seçenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ,okuduğu bölümü isteyerek seçmeyen öğrencilerin tutumlarına göre daha yüksektir.

Mezun olunca öğretmenlik yapmak isteyen öğretmen adaylarının,öğretmenlik mesleğine iliksini tutumları, mezun olunca öğretmenlik yapmak istemeyen öğretmen adaylarına göre daha yüksektir.

Mezun olunan lise türü ile ,öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar arasında anlamlı bir farklılık görülememiştir.Diğer bir anlatımla öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlar,mezun olunan lise türüne göre anlamlı olarak değişmemektedir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları, öğrenim gördüğu programa bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir.

Grupların sıra ortalamalarına bakıldığında öğretmenlik mesleğine yönelik tutum sıralamasında SÖ , RÖ , SBÖ ,MÖ , FBÖ, PDR, ve BÖTE şeklinde yukarıdan aşağıya doğru sıralandığı görülmektedir.

En yüksek tutum değerlerine sahip SÖ ile RÖ arasında birbirine yakın tutum değerleri bulunmuştur. Görünüm olarak en düşük tutum değerlerine sahip

iki bölüm PDR ve BÖTE nin birbirlerine yakın değerlere sahip oldukları saptanmıştır.

Üniversitelerin öğretmen yetiştiren fakülte ve bölümlerine öğrenci alımları yeniden düzenlenmeli ve öğretmenlik mesleğine özendirici tedbirler alınmalıdır.

Öğretmenlik mesleğine eleman yetiştirme, daha önceki öğretim düzeylerinde başlatılmalı ve fakat öğrenci alım standartları yine özendirici boyutlara çıkarılmalı ve öğrencilerin ekonomik boyutta sorunsuz bir öğrenim dönemi geçirmeleri sağlanmalıdır.

Üniversitelerde öğretmenlik mesleğini cazip hale getirici etkinlikler oluşturulmalı ve programlar daha fazla mesleki formasyon ve uygulamalarla desteklenmelidir.

Öğretmenlik mesleğine çok fazlaca olumlu tutum sergilemeyen PDR ve BÖTE bölümü öğrencilerinin, serbest piyasa beklentilerinin bu durumu etkilediği düşünülerek, parasal ve statü bağlamında teknik elemanlara yönelik özendirme programlarından yararlandırılmaları yönüne gidilmelidir.

PDR ve BÖTE bölümlerinde öğretmenlik mesleğine yönelik onları mesleğe hazırlayıcı ders ve etkinlikler artırılmalıdır.

Kaynaklar

Alkan,C. ve Hacıoğlu, F (1997). Öğretmenlik Uygulamaları:Öğretim Teknolojisi. Ankara Alkim Yayınevi.

Akkoyunlu,B; Orhan F. Umay,A.(2005) “ Bilgisayar Öğretmenliği Öz-Yeterlik Ölçeği” Geliştirme Çabası.Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29, 1-8

Akkoyunlu ,B ve Kurbanoglu,S. (2003) Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı ve Bilgisayar Öz – Yeterlik Alguları Üzerine Bir Çalışma .Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi ,24 ,1-10

Aksoy,M Emin. Bilgisayar Kursundan Geçen Öğretmenlerin Bir Eğitim Aracı Olarak Bilgisayara İlişkin Tutumları (Yayınlanmamış Doktora Tezi) A.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü 1989, Ankara.

Arkonacı,S.A. (2005).Psikoloji – Zihin Süreçleri Bilimi (4. Basım).İstanbul : Alfa Yayınları.

Balta,Ç.Ö. ve Horzum B. (2008) Web Tabanlı Öğretim Ortamındaki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığını Etkileyen Faktörler.Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.

Bandura,A. /2006). Guide for constructing self-efficacy scales. In T. Urda & F.Pajares (Eds.), Self-efficacy beliefs of adolescents (pp.307-337). Greenwich, CT Information Age.

Cüceloğlu, D. (2004) . İnsan ve Davranışı. (13.Basım) İstanbul , Remzi Kitabevi.

Çekbař, Y.Savran A.Durkan,N. (2003). Eğitim Fakóltesi Öğrencilerinin Bilgisayara İlişkin Tutumları (Bilgi Teknolojileri Kongresi.II.S. 311) Denizli. Pamukkale Üniversitesi.

Çelik,H.C & Bindak ,R. (2005) .İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Bilgisayara İlişkin Tutumları. İnönü Üniversitesi Dergisi,6 .

Deryakulu,D. (2008) Bilişim Teknolojileri Öğretiminde Sosyo-Psikolojik Değişkenler . Akademi Yayınları. Ankara.

Gerçek,C.Köseođlu, F. Yılmaz, M. Soran.H. (2006) Öğretmen Adaylarının Tutumları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi. S 130-139..

Göksu,T. (2007) Sosyal Psikoloji. Ankara. Seçkin Yayıncılık.

Hogg,M.A & Vaughan, G M ;(2005) Sosyal Psikoloji (Çeviri : İ.Yıldız ve A. Gelmez) Ankara. Ütopya Yayınevi.

Kağıtçıbaşı,Ç. (2006) Yeni İnsan ve İnsanlar. (10.Basım) İstanbul. Evrim Yayınevi.

Keser,H. ,Bayır,Ş.ve Numanoğlu,G. Uluslar arası 5 Balkan Eğitim ve Bilim Kongresi. 1-3 Ekim 2009. Cild 1. s.190-194, Edirne Türkiye.

Lee,S-J & Chae,Y-G.(2007) Children`s internet use in family contex: Influence on family relationship and parental mediation, Cyber Psychology& Behavior .

Pareskeva, F. Bouta , H & Papagianni ,A. (2008) İndividual characteristics and computer self-efficacy in secondary education teacher to integrate technology in educational practice. Computer & Education,50.(pp.1084-1091).

Salı,J.B. (2006) Tutumların Öğretimi, İÇerik Türlerine Dayalı Öğretim. (Editör : A,Şimşek.) Ankara. Nobel Yayınları.

8. International Educational Technology Conference .06- 09 May,2008. Anadolu Üniversitesi Eskişehir.

Üstüner,M. (2006) Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ÖlÇeğinin GeÇerlik ve Güvenirlik Çalışması, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,45, 109-127.

Ek1 Anket formu

Sayın Katılımcı,

Bu anketin amacı, öğrencilerimizin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ve bilgisayarla ilgili öz-yeterlik algılarını belirlemektir. Anketin ilk bölümünde kişisel bilgiler, ikinci bölümünde öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ifadeleri ve üçüncü bölümünde bilgisayarla ilgili öz-yeterlik algı ifadeleri yer almaktadır. Anketin cevaplandırılması yaklaşık 10-15 dakika sürmektedir.

Toplanan veriler araştırma tarafından gizli tutulacak, araştırmanın amacı dışında hiçbir şekilde kullanılmayacaktır. Sizden anket maddelerinde görüşlerinize en uygun olanları işaretlemeniz ve tüm bölümleri eksiksiz olarak doldurmanız beklenmektedir. Anketi cevapladığınız için teşekkür ederim.

Dr. Mehmet Emin Aksoy

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

AÇIKLAMA: Lütfen, her bir maddeyle ilgili olarak kişisel durumunuza uygun düşen seçeneği işaretleyiniz.

1. Cinsiyetiniz:	☐ Bayan	☐ Erkek		
2. Yaşınız, lütfen belirtiniz:	.....			
3. Mezun Olduğunuz Orta Öğretim Kurumu:				
☐ Anadolu Lisesi	☐ İmam Hatip Lisesi	☐ Teknik Lise		
☐ Anadolu Öğretmen Lisesi	☐ Kız Meslek Lisesi	☐ Ticaret Lisesi		
☐ Endüstri Meslek Lisesi	☐ Lise	☐ Başka, lütfen belirtiniz:		
☐ Fen Lisesi	☐ Süper Lise	.....		
4. Bölümünüz:				
☐ BÖTE	☐ Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	☐ Resim Öğretmenliği		
☐ Psikolojik Danışma ve Rehberlik	☐ Fen Bilgisi Öğretmenliği			
☐ Sınıf Öğretmenliği	☐ Müzik Öğretmenliği			
5. Sınıfınız:	☐ 1. Sınıf	☐ 2. Sınıf	☐ 3. Sınıf	☐ 4. Sınıf
6. Bölümünüzü isteyerek mi seçtiniz?	☐ Evet	☐ Hayır		
7. Mezun olunca öğretmenlik yapmak istiyor musunuz?	☐ Evet	☐ Hayır		

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

	Değerli Katılımcılar, Ölçeği yanıtlarken her bir ifadeyi dikkatle okuyunuz. "Tamamen Katılıyorum", "Çoğunlukla Katılıyorum", "Orta Düzeyde Katılıyorum", "Kısmen Katılıyorum" veya "Hiç Katılmıyorum" seçeneklerinden size göre uygun olanı seçerek, ilgili sütundaki yere "X" işaretini koyunuz. Tüm ifadeleri okuyup, eksik işaretleme yapmamaya özen gösteriniz.	Tamamen Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	Öğretmen olma düşüncesi bile bana cazip geliyor.					
2	Öğretmenlik mesleği bana sıkıcı geliyor.					
3	Öğretmen olmayı kendime yakıştırıyorum.					
4	Tekrar bir meslek tercihimde bulunmam söz konusu olsa yine öğretmenliği seçerdim.					
5	Öğretmenliğin bana göre bir meslek olmadığını düşünüyorum.					
6	Öğretmenliğin yaşam tarzıma uygun olmadığını düşünüyorum.					
7	Öğretmenliğin kişiliğime uygun olmadığını düşünüyorum.					
8	Öğretmenlik mesleğini seçtiğime pişman oluyorum.					
9	Öğretmenlikte başarılı olacağıma inanıyorum.					
10	Öğretmenlik mesleği ile ilgili olan bu bölümü seçmiş olmaktan hoşnutum.					
11	Öğretmenlik mesleğinde karşılaştığım zorlukları aşabileceğime inanıyorum.					
12	Zor şartlar altında dahi öğretmenlik yapmak isterim.					
13	Öğretmenlik mesleğinin gereklilikleri konusunda kendime güveniyorum.					
14	Öğretmenliğe ilişkin özel bir yeteneğim olduğu kanısındayım.					
15	Öğretmenliğin bana uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.					
16	Öğretmenliğin bir şeyler üretip yaratmam için bana fırsatlar vereceğini düşünüyorum.					
17	Öğretmenliği profesyonel bir biçimde yürütebileceğime inanıyorum.					
18	İnsanlara bilmedikleri bir şeyleri öğretecek olma düşüncesi beni mutlu ediyor.					
19	Öğretmenlik yapan insanlara sempati duyuyorum.					
20	Öğretmen olacağımı düşünmek beni korkutuyor.					
21	Bir meslek tercih etme durumunda olanlara öğretmenliği tavsiye etmem.					
22	Öğretmen olduğumda yapabileceğim çok şey olduğunu düşünüyorum.					
23	Öğretmenliğin çalışma koşulları bana çekici geliyor.					
24	Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinde başarılı olmayı önemserim.					
25	Öğretmenlik yapan kişilerle sohbet etmekten hoşlanırım.					
26	Eğitim, öğrenme, öğretme ve öğretmenlik konularında tartışır, konuşurum.					
27	Bilgili ve yeterli bir öğretmen olacağımı düşünüyorum.					
28	Öğretmenliğin toplumda bana saygınlık kazandıracağına inanıyorum.					
29	Halen okumakta olduğum öğretmenlik programını isteyerek seçtim.					
30	Öğretmenlik mesleğinin bana sıkıntılar yaratmasından endişe duyuyorum.					
31	Öğretmenlik yaparak vereceğim eğitim aracılığıyla insanların yaşamına yön vermeyi gurur verici buluyorum.					
32	Eğitim, öğrenme, öğretme, öğretmenlik konularında konuşmaktan hoşlanmam.					
33	Öğretmen olduğumda çevre tarafından bana yeterli değer verileceğine inanıyorum.					
34	Öğretmenlik mesleğinin devamlılığı bana güven veriyor.					